

Det är droppen

Vatten – en viktig resurs att vårda

Förord

I vår omvärld är både det politiska och ekonomiska läget mer turbulent än på länge och i turbulenta tider är det ännu mer viktigt att vi är varsamma om våra resurser och tillgångar. Att vi alla bidrar till att hushålla med energi och vatten för att skapa ett hållbart samhälle. I turbulenta tider är varje droppe ännu mer betydelsefull.

Det gör oss inom Länsförsäkringar Södermanland ännu mer övertygade om att vårt arbete med att bidra till ett hållbart Sörmland är betydelsefullt och viktigt. "Det är droppen" säger vi på Länsförsäkringar Södermanland när vi ska hitta hur vi tillsammans med våra ägare, det vill säga våra kunder, försöker se hur vi kan bidra till ett bättre samhälle.

För det är droppen, så liten som den är, som kan orsaka stora problem. Det är droppen, som om vi inte hittar den och stoppar den, följs av en till. Och en till. Och en till. Som läcker ut i väggar, golv eller tak och gör att du måste riva ut hela köket eller badrummet och i värsta fall kanske tvingar dig att flytta hemifrån i veckor eller till och med månader medan vattenskadan fixas. Det är också droppen som, en efter en, bidrar till slöseri av en av våra viktigaste resurser. Vi delar alla på samma jord och vårt mål är att alla ska kunna leva och bo här idag, imorgon och för all tid.

Men tekniken innebär nya möjligheter. Vi på Länsförsäkringar Södermanland har investerat stort i den innovativa tekniken med vattenvarnare. Genom att installera den hos våra kunder kan vi hitta vattenläckor, spara vatten och undvika skador. Vi har lärt oss mycket om vattenskador på köpet. Och om möjligheterna att stoppa dem. Generellt i samhället ser vi en växande trend när det gäller antalet vattenskador och kostnaden för vattenskador. Det vill vi aktivt motverka för att bidra till att vara varsamma om våra gemensamma tillgångar.

Vi ser att det går att göra skillnad och har därför satt samman den här rapporten. Vi vill sprida kunskap om vattenskador. Och om hur man kan motverka dem.

Vatten är en viktig resurs som vi måste vårda. Låt oss tillsammans värna varje droppe.

Lena Högfeldt
Vd Länsförsäkringar Södermanland

Innehållsförteckning

Vad är vattenskador och hur stort är problemet?

Hundratals drabbas varje dag

Kostar miljardbelopp varje år

Trasiga ledningar är den största boven

Vattenläckor i Södermanland

Vad får vattenläckor för konsekvenser?

Både miljön och hälsan drabbas

Många läckor små...

Hur förhindrar vi vattenläckor?

Vattenvarnare minskar läckor kraftigt

Resultat i Södermanland

Obligatorisk vattenvarnare naturligt nästa steg

Källor

Vad är vattenskador och hur stort är problemet?

En enkel liten läcka är blott en läcka tills den plötsligt blir en vattenskada och måste repareras. Läckor kan uppstå på många ställen i en byggnad – ledningar, kranar, apparater, avlopp. De är ofta osynliga tills de orsakat synliga skador. Därför är de så viktiga att upptäcka i god tid.

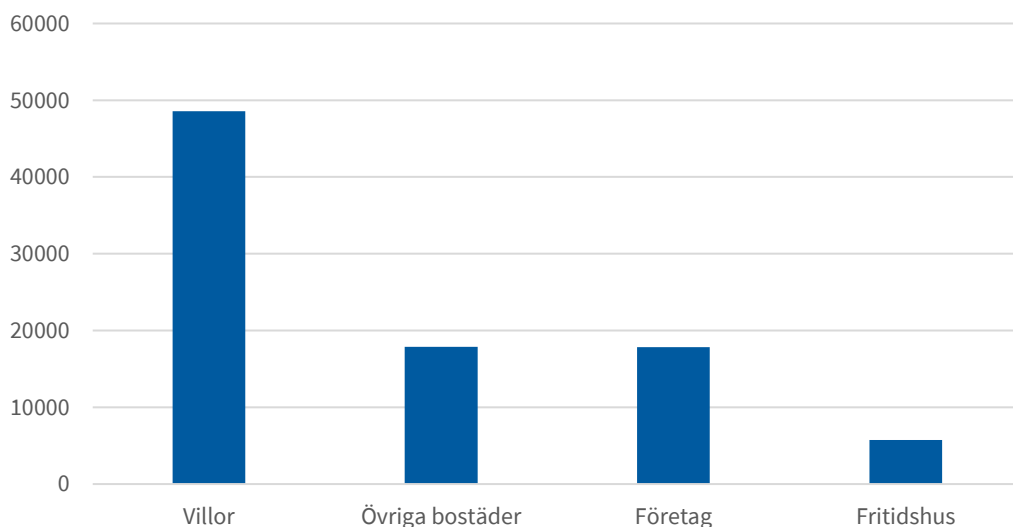
Hundratals drabbas varje dag

90 000

vattenskador
registrerades
i Sverige 2021

Vattenskador är den vanligaste och dyraste typen av skador i hushåll. Bara under 2021 registrerades 90 000 vattenskador i Sverige. Det verkliga antalet är förmodligen ännu högre. De allra flesta vattenskador sker i villor, men även 40 procent av stora fastighetsföretag säger idag att vattenskador är ”ett stort problem”. Under 2021 ökade antalet skador med tio procent.

Antal vattenskador per fastighetstyp, 2021

A close-up photograph of a wooden floor with a large, irregular water spill. The water is clear and reflects light, creating a glossy surface. In the background, a dark-colored kitchen cabinet is visible, but it is out of focus. The text is overlaid on the lower part of the image, centered horizontally.

Vattenskador är den vanligaste
och dyraste skadetyper för hushåll.

Vattenskador kostar miljardbelopp varje år

Läckor ger ofta svåra skador. Vattnet hinner ofta rinna ut och förstöra golv, väggar och möbler innan det upptäcks. Folk förlorar sina käraste ägodelar som ofta är oersättliga. Skadorna kostar dessutom både pengar och tid, inte minst för de som drabbas men också för resten av samhället.

80 000

kronor kostar en
genomsnittlig vattenskada

En genomsnittlig vattenskada kostar 80 000 kronor. Under 2021 ökade kostnaderna för vattenskador med 20 procent.

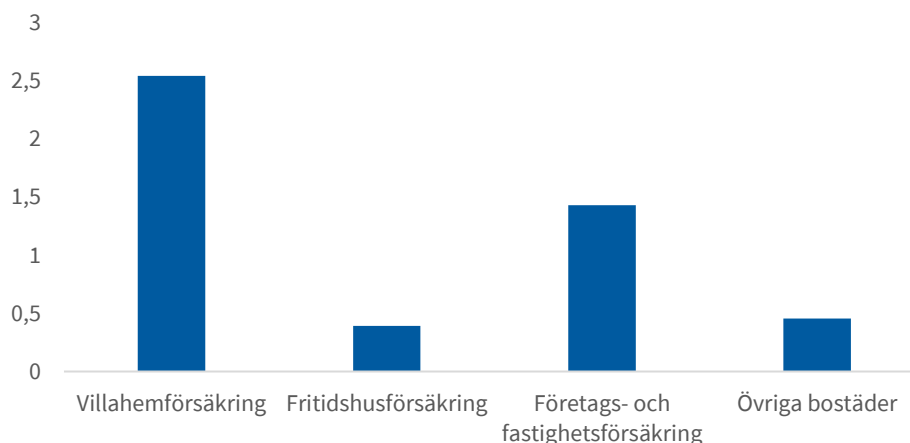
3,4 miljarder kronor betalades ut i försäkringsersättning till hushållen för vattenskador 2021

Villor drabbas oftare av vattenläckor, men företag får större kostnader. Detta eftersom vattenläckor kan skada deras lokaler, lager och varor och göra att deras verksamhet står stilla. Stora läckor kan därför bli förödande för företag då hela organisationen kan påverkas.

4,8

miljarder kronor kostade
vattenskador 2021

Försäkringskostnader för vattenskador 2021,
i miljarder kronor

Trasiga ledningar är den största boven

De allra flesta skador orsakas av trasiga ledningar, oftast för att de är gamla eller har rostat sönder. Faktum är att två tredjedelar av alla skador på ledningssystemet beror på ålder.

Därför sker också de flesta ledningsskador i gamla byggnader.

54%

*av vattenskadorna orsakas
av vitvaror i köket*

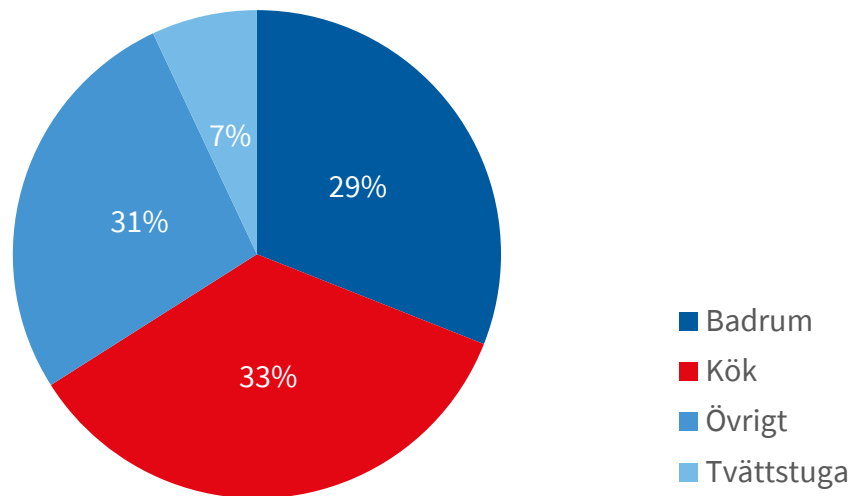
Samtidigt ökar vattenskadorna mest när det gäller apparater och annan utrustning, såsom diskmaskiner, tvättmaskiner och kyl/frys. Kökets vitvaror står för en majoritet av alla vattenskadorna, nämligen 54 procent. Detta trots att över 85 procent av alla vitvaror har ett skyddande tätskikt. Dessvärre är det oftast vitvaror som är yngre än 10 år som orsakar skadorna.

Köket är den främsta skådeplatsen för utrustningsskador, eftersom kök och köksgolv sällan är utformade för att klara större vattenmängder. De saknar exempelvis de golvbrunnar och tätning som badrum och tvättstugor har. Samtidigt som ledningsskador oftast orsakas av *gamla* rör, orsakas utrustningsskadorna oftast av *nya* vitvaror. Det kan verka märkligt, men enligt Vattenskadecentrum beror det på att många produkter idag inte är designade för att hålla länge. Det är inte bara ett problem för de som drabbas av skadorna, utan också ett miljömässigt problem när produkterna måste slängas och bytas ut

33%

*av vattenskadorna
inträffar i köket*

Vattenskador per rumstyp

Vattenläckor i Södermanland

Vattenskador är den fjärde mest anmälda skadeorsaken bland Länsförsäkringars kunder i Södermanland. Vattenskador är därmed dubbelt så vanliga som till exempel brandskador och inbrott. Totalt drabbas tusentals hushåll av vattenskador.

Södermanland följer resten av landet när det gäller orsakerna till skadorna. I länet orsakas nästan hälften (45 procent) av vattenskadorna av anslutningar och ledningar. Vi kan också se att antalet skador kopplade till tätskikt minskar.

Skadeorsak	Procent
<u>Vattenanslutning</u>	26%
Avlopp	13%
Golv	7%
<u>Vattenledning</u>	19%
Vägg/tätskikt	2%
Värmeledning	4%
Övrigt	<u>29%</u>
Totalt	100%

Trots att vattenskador står för bara 15 procent av alla skador, så står de för 40 procent av resurserna som Länsförsäkringar lägger på att åtgärda skador. Det visar hur stora kostnaderna och konsekvenserna blir av vattenskador.

Men vattenskadorna kostar inte bara pengar utan också tid. Nio av tio vattenskador hos Länsförsäkringars kunder i Södermanland tar över en månad att återställa. Två av tre tar mer än tre månader eftersom vattenläckor ofta måste torka innan man ens kan börja reparera. Det blir förstås ett jätteproblem för de personer som bor eller driver företag i byggnaderna.

Vad får **vattenläckor** för konsekvenser?

En vattenskada är oftast en stor händelse med stora konsekvenser för familjer, individer och företag. Men vattenskadorna drabbar även samhället på olika sätt.

Både miljön och hälsan drabbas

Vattenskador kostar inte bara pengar utan skadar även klimatet och miljön. En genomsnittlig vattenskada leder till att 300 kg koldioxid släpps ut i atmosfären, vilket blir över 20 000 ton koldioxid för alla vattenskador i Sverige. Det motsvarar lika mycket utsläpp som 5 000 bilar per år. Utsläppen beror främst på att det som skadats måste rivas, saneras, torkas och bytas ut. Allt det kräver också transporter och tillverkning, som i sin tur släpper ut koldioxid.

Koldioxidutsläpp vid vattenskador	
Aktivitet	Kg CO2
Rivning och nymontering	210
Person- och materialtransporter	80
Elförbrukning för torkning och avfuktning	10
Totalt	300

Vattenskador kan också vara skadligt för hälsan eftersom mögel gärna växer i fuktskadade material, oavsett om det är trä, gips, betong eller något annat. Eftersom många vattenskador inte upptäcks förrän det är för sent, kan mögel frodas i en byggnad utan att de som bor eller vistas där ens vet om det. Mögel kan orsaka problem med luftvägarna, huvudvärk, astma, allergier och en rad andra problem. Därför är det extra viktigt att läckor upptäcks i tid.

Vi ser också i Sverige förändringar av grundvattennivåerna kopplat till klimatförändringarna. Enligt beräkningar från Sveriges geologiska undersökning (SGU) kommer grundvattnets årsmedelnivå höjas i större delen av Sverige utom i landets sydöstra delar där nivåerna istället beräknas sjunka. Detta gäller både snabbreagerande och långsamreagerande magasin men har störst betydelse för de långsamreagerande magasinerna och därmed för den allmänna vattenförsörjningen.

*Vattenskador kan
motsvara lika mycket utsläpp
som 5 000 bilar per år*

Många läckor små...

...blir till ett hav. Det är nämligen inte bara miljön och hälsan som skadas av vattenläckor. De leder till att enorma mängder vatten slösas bort varje år.

En droppande kran eller rinnande toalett kan släppa ut 100-1 000 liter vatten på ett dygn. Drygt tio procent av Sveriges befolkning har en läckande kran i sitt hem. Det innebär att upp till 56 miljoner liter vatten rinner rakt ner i avloppet helt i onödan – varje dygn. Vid större vattenskador försvinner flera hundratals liter per timme. Eller så här: en person behöver cirka 4 liter dricksvatten per dygn enligt Livsmedelsverket. Det betyder att dricksvatten för mer än 14 miljoner personer rinner bort – *varje dygn*. Det motsvarar nästan en och en halv gång Sveriges befolkning.

Läckande kranar i Sverige slösar bort dricksvatten för 14 miljoner personer per dygn

Vattenbrist är ett stort problem som även drabbar Sverige mer och mer. Varma somrar är något av det bästa svenskar vet, men flera svenska kommuner har tvingats införa bevattningsförbud och uppmana folk att använda mindre vatten. De flesta av de kommunerna säger att vattenbristen orsakas av "hög förbrukning".

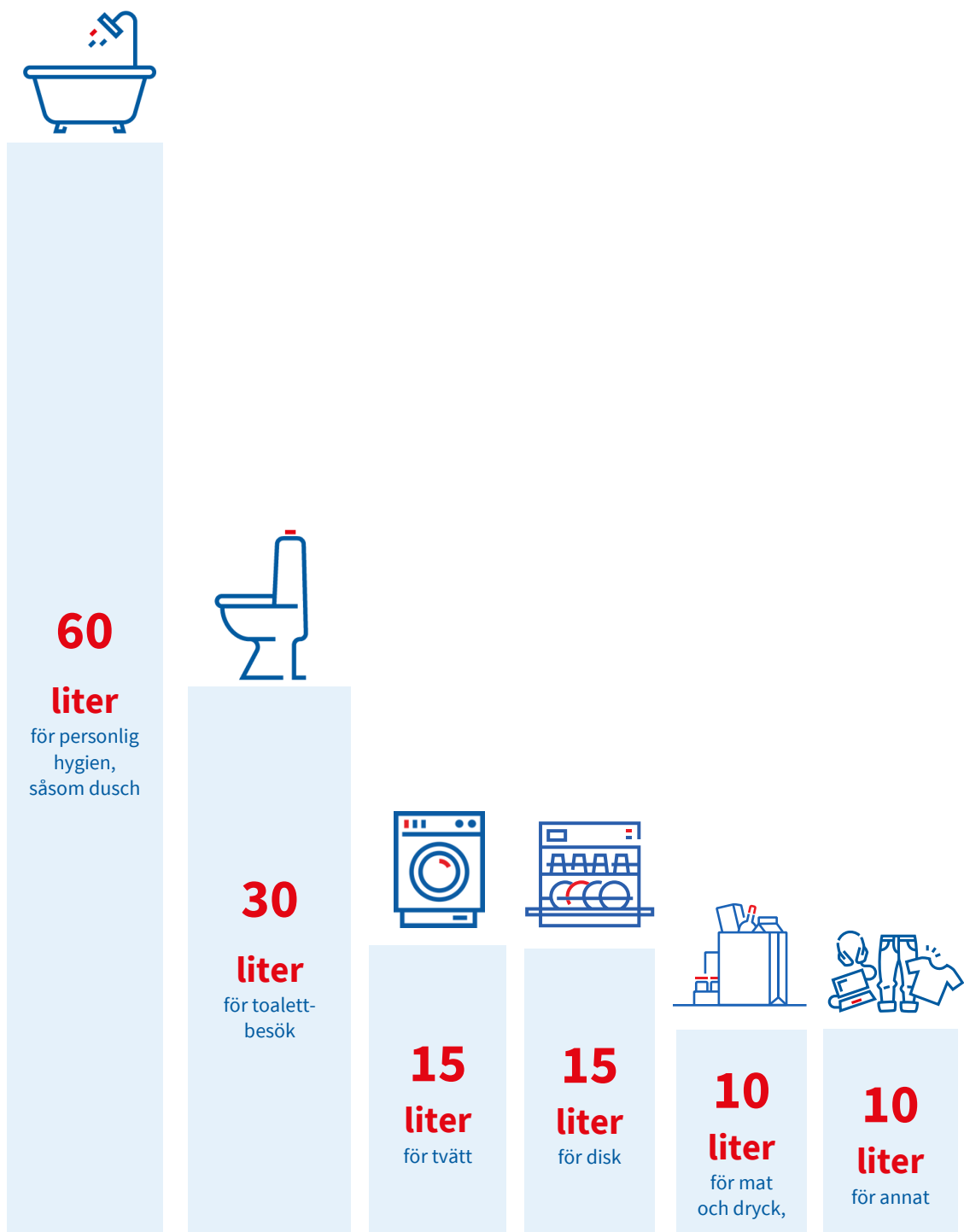
Vattenbrist är också ett växande problem runt om i världen som drabbar två till fyra miljarder människor enligt FN. Ännu fler kommer drabbas inom en snar framtid på grund av klimatförändringar och en växande befolkning. Trots att vatten täcker 70 procent av planeten så är bara tre procent färskvatten – och endast en procent går att dricka efter rening. Dricksvatten är alltså extremt sällsynt. Under de närmaste tio åren kommer en femtedel av världens befolkning tvingas flytta på grund av vattenbrist.

I Sverige kan vi inte hjälpa andra delar av världen genom att spara på vårt vatten. Däremot kan vi förhindra vattenbrist på hemmaplan genom att minska både läckor och onödig konsumtion. På så vis kan vi också bidra till FN:s globala mål #6 som säger att alla bör ha rätt till rent vatten:

"Vatten är en grundförutsättning för allt levande på jorden, och därmed också en förutsättning för människors hälsa och en hållbar utveckling. Vatten är också en förutsättning för världens livsmedelsproduktion och energi-produktion och brist på vatten kan därför bli orsak till konflikt, både inom och mellan länder. Men vatten är inte nödvändigtvis en källa till konflikt, vattentillgångar kan också fungera som enande kraft som stärker samarbete och skapar lösningar för fred."
– FN:s globala mål #6, "Rent vatten och sanitet för alla"

Vad använder vi dricksvattnet till?

Dricksvatten går åt till mycket mer än att bara dricka. Varje dygn gör en person i Sverige av med:

Hur förhindrar vi vattenläckor?

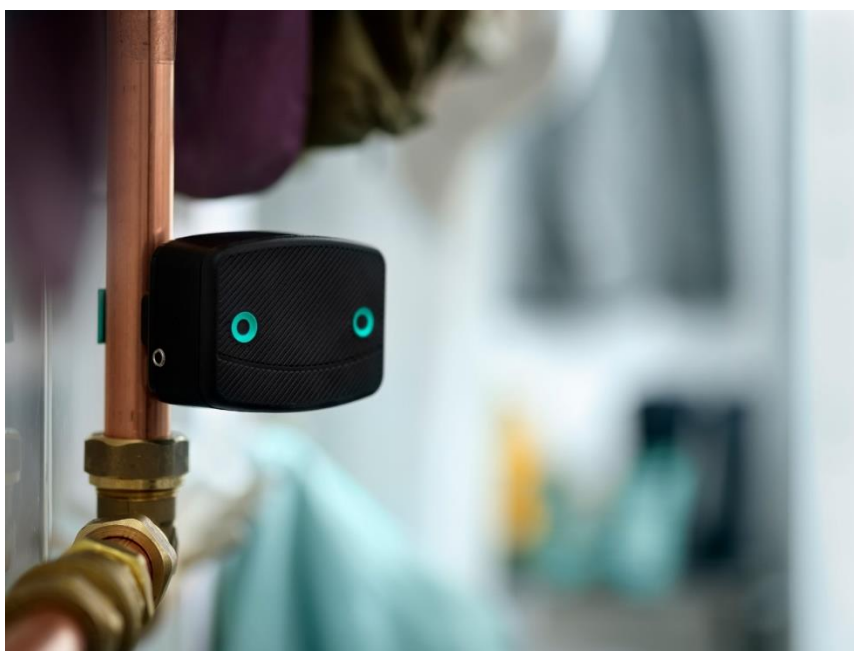
Vattenläckor är ett stort problem både för individen och för samhället. De goda nyheterna är att teknologin går framåt och gör det lättare att förhindra läckor. Med några enkla åtgärder kan vi undvika slöseri.

Vattenvarnare minskar läckor kraftigt

Många vattenläckor upptäcks för sent när de redan har orsakat stora skador. Vi borde därför försöka upptäcka läckor tidigt. Vattenvarnare gör det möjligt. De fästs på röret där vattnet kommer in i huset och kräver därför inga ingrepp eller jobbiga installationer. Vattenvarnaren analyserar vattenflödet och larmar om det börjar läcka. Användaren får då en notis i mobilen.

Vattenvarnare minskar vattenskadorna kraftigt enligt olika studier och länder. I Norge måste exempelvis alla nybyggda hus sedan 2010 vara utrustade med vattenvarnare, vilket har lett till en minskning av vattenskadorna med upp till 85 procent jämfört med de som saknar vattenvarnare.

Ett annat exempel är en amerikansk studie på 2 306 hushåll som visar att vattenvarnare minskar antalet vattenskador med 96 procent. Dessutom var skadorna 72 procent mildare för de som hade vattenvarnare men ändå drabbades, tack vare att de upptäcktes tidigare.

Resultat i Södermanland

Länsförsäkringar Södermanland har sedan 2021 erbjudit huskunder en kostnadsfri vattenvarnare av märket LeakBot. Nu finns den hos cirka 10 000 huskunder, och antalet ökar varje vecka. Sedan starten av installation av vattenvarnare i hushåll är effekterna markanta och synliga.

När något inte ser rätt ut – att det går åt mer vatten än normalt – ger vattenvarnaren en indikation till användaren via en notis i mobiltelefonen. I många fall kan kunden själv konstatera att larmen beror på att man exempelvis har vattnat trädgården den dagen, eller att barnen glömt kranen på när de borstat tänderna.

Men i andra fall är vattenvarnaren en verklig räddare i nöden och larmar om riktiga läckor. Trots att projektet bara har pågått i drygt två år har de cirka 10 000 vattenvarnarna utlöst cirka 2 000 larm som är så kallade dropplarm – det vill säga att någonting i vattensystemet verkligen läcker. De larmen har krävt någon form av åtgärd, antingen att kunden själv har hittat en droppande kran eller en läckande säkerhetsventil, eller att en rörmokare har kallats in och kunnat spåra problemet. I 20 procent av fallen har LeakBot sparat vatten och minskat risken för vattenskador.

Trots att Länsförsäkringar Södermanlands kunder endast haft LeakBot installerade i cirka två år har det verkligen bidragit till att spara på vattnet. Enligt beräkningar har de installerade vattenvarnarna stoppat och identifierat läckage som inneburit en besparing av 89 miljoner liter vatten. Det motsvarar 288 liter, eller två fulla badkar, i sparat vatten per sörmlänning! Tillsammans med kunderna gör Länsförsäkringar Södermanland skillnad för Sörmland.

”LeakBot var vår räddare i nöden. Hade vi inte haft den kunde vår vattenskada blivit betydligt mer omfattande. Vi var helt nyinflyttade och ovetande om allt som har med hus att göra, men Länsförsäkringar hjälpte oss mycket. Allt ifrån att skicka ut en rörmokare till att sedan betala för den största delen av kostnaderna. Vi är sjukt tacksamma”.

Lovisa Stenberg 32 år, Södermanland

”Jag har sett många omfattande vattenskador under min tid som skadereglerare. Tack vare att vattenvarnaren (LeakBot) slog larm hann vi stoppa skadan innan fukt gick vidare till andra byggnadsdelar i huset och orsakade ännu större problem. Här gjorde vattenvarnaren enorm skillnad”.

Jennie Nilsen, Skadereglerare, Länsförsäkringar Södermanland

Obligatorisk vattenvarnare är ett naturligt nästa steg

Vatten är en stor och komplex fråga där olika delar av världen har olika utmaningar. Ett av de globala målen handlar om rätten till rent vatten. För Sverige, där tillgången till rent vatten inte är ett problem, handlar det om att göra vad vi kan för att hushålla med resurserna.

Vatten diskuteras och behandlas i flera olika politiska processer. Bland annat tas nu en nationell strategi fram för vattenhushållning och regeringen har tillsatt en utredning för vattenfrågor vid planläggning och byggande. Därutöver ska EU:s dricksvattendirektiv införas i svensk lag. Det är väldigt breda perspektiv på vattenhushållning som hanteras där och olika former av vattenläckor pekas ut som ett stort slöseri med fullgott dricksvatten.

I denna rapport har problemet med vattenskador belysts ur olika perspektiv och den nya tekniken lyfts fram. Länsförsäkringar Södermanland uppmuntrar kunder att skydda sina hem och värna våra gemensamma resurser med hjälp av vattenvarnare, men nästa naturliga steg vore att vattenvarnare blev en självklarhet i alla hem. Färre vattenläckor skyddar oss alla, därför bör samhället ta ett större ansvar.

Det ställs idag få krav på vattenhushållning vid bostadsbyggande. Här finns stor potential att åstadkomma förändring. Det finns en självklar parallell till hur samhället ser på brandvarnare, som är en av de enklaste och viktigaste försäkringarna för att rädda liv. För de allra flesta är fungerande brandskydd en självklarhet. Alternativet, att leva utan brandvarnare, är både farligt och ohållbart och det blir dyrt om olyckan är framme. Sedan lång tid finns olika lagkrav på brandskydd i flera olika lagrum. Boverket ställer krav på att alla nya bostäder som byggs ska utrustas med brandvarnare. Dessutom har både Boverket och MSB tydliga rekommendationer om att alla bostäder bör utrustas med brandvarnare.

Med tanke den stora påverkan som vattenläckor har på samhället bör även kravet på vattenvarnare ses som en självklar del i lagstiftningen. Ett rimligt steg är att Boverket ställer krav på att nya småhus som byggs ska utrustas med varnare för vattenläckage. Boverket bör även ges i uppdrag att ta fram rekommendationer till alla husägare kring hur man skyddar sig och andra mot vattenläckor. Rent juridiskt finns redan stöd för en sådan insats i plan- och bygglagen (8 kap. 4 §) och som kan kompletteras genom en smärre justering i plan- och byggförordningen (3 kap. 20 §).

Med ett sådant krav minskar risken för att läckage i privata fastigheter i onödan belastar de kommunala VA-nätens kapacitet. Det innebär att behovet av investeringar i näten kan koncentreras till rätt åtgärder, med största möjliga samhällsnytta. Så kan vi med små medel minska onödiga skador och värna våra gemensamma resurser. Vi skapar ett hållbart samhälle tillsammans – för all tid.

Källor

<https://www.svenskforsakring.se/statistik/hem--villa-foretags--och-fastighetsforsakring/intraffade-skador-per-ar/>
<https://statistik.svenskforsakring.se/SASVisualAnalyticsViewer/VisualAnalyticsViewer/guest.jsp?reportName=HOFY&reportPath=/SF/Extern&appSwitcherDisabled=true&reportViewOnly=true>
<https://www.byggfaktadocu.se/hur-snabbt-bildas-mogel-ar-vattenskadorna-en-miljobov-138498/nyhet.html>
[Rapporter \(vattenskadecentrum.se\)](#)
<https://www.svenskforsakring.se/aktuellt/nyheter/2021/fler-vattenskadorna-senaste-aret>
<https://resources.mynewsdesk.com/image/upload/k7oat6tafknluef9usm9.pdf>
<https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2018/kartlaggning-av-fel-brister-och-skador-inom-byggsektorn.pdf>
<http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1346370&dswid=8130>
<https://news.cision.com/se/lansforsakringar-sodermanland/r/ny-teknik-hjalper-husagare-att-upptacka-vattenlackor,c3310756>
<https://www.svensktvatten.se/medlemsservice/kampanjer/hallbar-vattenanvandning/hur-anvands-materialet/fakta-om-vattenforbrukning/>
[Fakta om vattenförbrukning - Svenskt Vatten](#)
<https://www.cnet.com/home/energy-and-utilities/smart-water-leak-detector-insurance-study-flo-by-moen-lexisnexis/>
https://www.livsmedelsverket.se/livsmedel-och-innehall/mat-och-dryck/dricksvatten/vattenbrist_spara_vatten
<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1372039/FULLTEXT01.pdf>
https://www.hsb.se/contentassets/4ca38232065848958bd53be260e644c8/broschyr_hsb_vattenskadorna_brf_2011-1.pdf
[Vattenskadorna på bostäder – omfattning och kostnader : Slutrapport av ett uppdrag från Boverket \(diva-portal.org\)](#)
[SAS Visual Analytics Viewer \(svenskforsakring.se\)](#)
[k7oat6tafknluef9usm9.pdf \(mynewsdesk.com\)](#)
[Så påverkar klimatförändringar grundvattnet \(sgu.se\)](#)